

Р І Ш Е Н Н Я

Протокол № 180

01 травня 2024 року

Про рекомендації Комітету за результатами розгляду Звіту Рахункової палати «Про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на забезпечення окремих категорій населення технічними та іншими засобами реабілітації»

Відповідно до статей 14, 31 Закону України «Про Комітети Верховної Ради України» заслухавши та обговоривши інформацію Рахункової палати щодо результатів аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на забезпечення окремих категорій населення технічними та іншими засобами реабілітації, Комітет зазначає наступне.

До Комітету з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів надійшов Звіт Рахункової палати «Про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на забезпечення окремих категорій населення технічними та іншими засобами реабілітації», затверджений рішенням Рахункової палати від 24 жовтня 2023 року № 23-1 (далі – Звіт).

Метою аудиту було:

встановлення фактичного стану справ та надання оцінки своєчасності і повноти бюджетних надходжень на забезпечення допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації) (далі – ТЗР) осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення, виплату грошової компенсації вартості за самостійно придбані такі засоби у 2021 та 2022 роках за КПКВК 2507030 «Заходи із соціальної, трудової та професійної реабілітації осіб з інвалідністю» та I півріччі 2023 року за КПКВК 2507110 «Соціальний захист осіб з інвалідністю»;

надання оцінки продуктивності, результативності, економності використання бюджетних коштів у 2021, 2022 роках за КПКВК 2507030 та I півріччі 2023 року за КПКВК 2507110;

законність, своєчасність і повнота прийняття управлінських рішень учасниками бюджетного процесу;

оцінка стану внутрішнього контролю головного розпорядника коштів державного бюджету в частині забезпечення ТЗР осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення, виплати грошової компенсації вартості за самостійно придбані такі засоби.

Предметом аудиту були:

кошти, виділені у 2021 та 2022 роках за КПКВК 2507030 «Заходи із соціальної, трудової та професійної реабілітації осіб з інвалідністю» на забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення та I півріччі 2023 року за КПКВК 2507110 «Соціальний захист осіб з інвалідністю» на забезпечення ТЗР осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення, виплату грошової компенсації вартості за самостійно придбані такі засоби;

нормативно-правові, розпорядчі акти та інші документи, які регламентують порядок забезпечення засобами реабілітації, механізм управління та контролю за витрачанням коштів за КПКВК 2507030 та 2507110;

статистична та бюджетна звітність;

дані Централізованого банку даних з проблем інвалідності та звітності Міністерства соціальної політики України щодо забезпечення осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших осіб засобами реабілітації за формою № 7.

Об'єктами аудиту були:

Міністерство соціальної політики України;

Фонд соціального захисту осіб з інвалідністю;

Вінницьке обласне відділення Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю, Вінницьке казенне експериментальне протезно-ортопедичне підприємство, Приватне підприємство «Ортопедсервісцентр»,

Дніпропетровське обласне відділення Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю, Дніпропетровське казенне експериментальне протезно-ортопедичне підприємство, Товариство з обмеженою відповідальністю «Орто-Трейд»,

Закарпатське обласне відділення Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю, Приватне підприємство «Протезно-ортопедична «Допомога»,

Київське обласне відділення Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю, Товариство з обмеженою відповідальністю «Антис-орто», Товариство з обмеженою відповідальністю «Без обмежень»,

Львівське обласне відділення Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю, Львівське казенне експериментальне підприємство засобів пересування і протезування, Підприємство «Орто-Крок» ЛОГО «ПЛ»,

Одеське обласне відділення Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю, Одеське казенне експериментальне протезно-ортопедичне підприємство, Приватна фірма «Теллус»,

Полтавське обласне відділення Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю, Полтавське казенне експериментальне протезно-ортопедичне підприємство, Товариство з обмеженою відповідальністю «Ортопед»,

Київське міське відділення Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю, Київське казенне експериментальне протезно-ортопедичне підприємство,

Товариство з обмеженою відповідальністю «Приватне Київське протезно-ортопедичне підприємство».

За результатами аудиту Рахунковою палатою було встановлено наступне.

I. Мінсоцполітики як головним розпорядником у 2021 та 2022 роках за бюджетною програмою за КПКВК 2507030 «Заходи із соціальної, трудової та професійної реабілітації осіб з інвалідністю» та у 2023 році – за КПКВК 2507110 «Соціальний захист осіб з інвалідністю» та Фондом як відповідальним виконавцем за цими програмами протягом 2021 року – I півріччя 2023 року забезпечено придбання та проведення ремонту 759,4 тис. од. допоміжних засобів реабілітації (технічних та інших засобів реабілітації, далі – ТЗР), на що витрачено 3 980,1 млн гривень. Зазначені кошти використано недостатньо ефективно, оскільки здійснення видатків супроводжувалося низкою недоліків і порушень як на центральному, так і місцевому рівнях.

- У 2021 році на придбання/ремонт ТЗР Мінсоцполітики затверджено 1481,9 млн грн, з яких використано 1471,3 млн грн, або 99,3 відс. затвердженого обсягу (бюджетну програму за видатками **не виконано на 10,6 млн грн**, або на 0,7 відс., з яких нерозподіленими залишилися 8,1 млн грн, на місцях не використано 2,5 млн гривень). У 2022 році із 1 557,1 млн грн використано 1 543,0 млн грн, або 99,1 відс. затвердженого обсягу (бюджетну програму за видатками **не виконано на 14,1 млн грн**, або на 0,9 відс., з яких нерозподіленими залишилися 4,8 млн грн, на місцях не використано 9,3 млн гривень).

На 2023 рік бюджетні призначення за цим напрямом зросли до 2 795,0 млн грн, з яких станом на 01.07.2023 виділено 1 599,9 млн грн, або 57,2 відс. річного обсягу видатків.

- Загальний обсяг невиконання бюджетної програми за кількісними показниками забезпечення ТЗР у 2021 році становив **104,8 тис. од.** засобів реабілітації (315,2 тис. од. проти 420 тис. од.), або **25 відс.** запланованого, у 2022 році – 95,1 тис. од., або **24 відс.** (302,4 тис. од. проти 397,5 тис. одиниць).

Як наслідок, потребу частини осіб з інвалідністю у засобах реабілітації своєчасно не задоволено, їх право на соціальну адаптацію відстрочено, що не дало змоги їм брати активну участь в суспільному житті.

- Аудитом встановлено, що протягом 2021 року – I півріччя 2023 року **неефективно використано загалом 22,9 млн грн** державного бюджету та з **порушенням законодавства – 65,0 млн грн**, з них з ознаками шахрайства на суму 6,5 млн гривень. Під час аудиту відшкодовано незаконних видатків у сумі 513,9 тис. гривень.

- Аналіз реагування Мінсоцполітики на рекомендації Рахункової палати за результатами попереднього аудиту (рішення Рахункової палати від 12 червня 2018 року № 14-3) засвідчив, що Мінсоцполітики вжито низку заходів для усунення порушень і недоліків. Із 19 наданих Мінсоцполітики рекомендацій

у повному обсязі виконано 12, частково – 2, не виконано – 5. Однією з причин такої ситуації є плінність кадрів у Мінсоцполітики.

II. Чинна нормативно-правова база із забезпечення осіб з інвалідністю ТЗР є суперечливою, неадаптованою до змін, внесених до Закону України від 06 жовтня 2005 року № 2961-IV «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» (далі - Закон № 2961), потребує унормування деяких питань, в окремих випадках має антисоціальну спрямованість. Зазначене не сприяє ефективному використанню коштів державного бюджету.

- **Не відповідають** статті 26 Закону № 2961 положення Порядку забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення і виплати грошової компенсації вартості за самостійно придбані технічні та інші засоби реабілітації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 05 грудня 2012 року № 321 (далі - Порядок № 321) (в частині встановлення вимоги щодо відповідності підприємств кваліфікаційним вимогам) та пункти 1, 2, 3 та 5 Порядку взаємодії Міністерства соціальної політики України та Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю із забезпечення осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, інших осіб технічними та іншими засобами реабілітації, затвердженого наказом Мінсоцполітики від 30 вересня 2020 року № 671 (далі – Порядок № 671).

Через зміну у 2023 році змісту бюджетної програми, за якою проводиться фінансування забезпечення ТЗР, потребують внесення змін пункт 11 Порядку № 671 (в частині назви бюджетної програми), а також форма звітування (додаток до Порядку № 671).

У зв'язку із втратою чинності з 26.04.2012 Постановою № 1652, наказ Мінсоцполітики від 23.12.2010 № 410 «Про затвердження Порядку проведення сертифікації технічних засобів реабілітації» (далі – Наказ № 410), потребує також визнання його таким, **що втратив чинність.**

- Постановою Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2022 року № 454 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо забезпечення допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації) осіб, постраждалих внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України» (далі – Постанова № 454) внесено зміни до абзацу першого пункту 3 Порядку № 518. Згідно з цими змінами **виключено право на отримання безоплатного протезування та/або ортезування кінцівки виробами підвищеної функціональності за новітніми технологіями та технологіями виготовлення, які відсутні в Україні, та/або спеціальними виробами для занять спортом для учасників бойових дій, які мають ампутацію нижньої кінцівки.** Таке рішення вкрай критично було сприйняте постраждалими учасниками бойових дій. Тільки під час аудиту постановою Кабінету Міністрів України від 13.10.2023 № 1084 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2014 р. № 518» **таке право відновлено.**

- Порядком № 321 не унормовано питання відшкодування за рахунок державного бюджету витрат підприємств із заміни приймальної гільзи (куксоприймача), зумовленої зміною антропометричних даних особи з інвалідністю. Наслідком цього є відмова територіальних відділень Фонду проводити відшкодування вартості таких послуг цим підприємствам та неможливість осіб з інвалідністю в подальшому використовувати придбаний ТЗР.

- Зміни, внесені згідно з Постановою № 454 до пункту 41 Порядку № 321, змушують осіб з інвалідністю, яким необхідно здійснити заміну акумуляторів для крісел колісних з електроприводом або електроскутерів, придбавати їх за власний кошт та чекати на компенсацію їх вартості, що в умовах переважно низького доходу зазначеної категорії осіб в окремих випадках робить заміну неможливою, в результаті чого особи з інвалідністю припиняють користування засобами реабілітації.

- Порядок призначення ТЗР № 134 визначає, зокрема, **сумісність крісел колісних при їх призначенні та ТЗР при їх призначенні**. Це ускладнює процес надання ТЗР: особа, яка за своїми медичними показаннями потребує необхідного засобу реабілітації, не може отримати його у разі несумісності з іншим необхідним для реабілітації засобом, який є у користуванні особи. Водночас пунктом 6 Порядку № 321 передбачено, що **медичні показання для забезпечення відповідними засобами реабілітації визначаються МСЕК, ЛКК, ВЛК на підставі функціональних призначень і переліку діагнозів згідно з Міжнародною статистичною класифікацією хвороб та споріднених проблем охорони здоров'я**, що затверджується Мінсоцполітики разом із МОЗ. Такий механізм не потребує визначення сумісності ТЗР між собою і дає змогу забезпечувати осіб з інвалідністю на підставі встановлених діагнозів.

- Найменування та коди виробів, визначені у Переліку № 309, **не приведені у відповідність із кодами міжнародного стандарту ISO 9999 «Засоби допоміжні для осіб з обмеженням життєдіяльності. Класифікація та термінологія»**. Зазначене ускладнює визначення граничної ціни ТЗР, яка затверджена наказом Мінсоцполітики від 06 серпня 2019 року № 1208 «Про організацію забезпечення окремих категорій населення допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації)», зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 29 серпня 2019 року за № 1003/33974 (далі – Наказ № 1208) (у редакції наказу Мінсоцполітики від 18 січня 2023 року № 24, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 24 лютого 2023 року за № 348/39404), де застосовані міжнародні стандарти ISO 9999.

- Чинними нормативно-правовими актами **не регламентується граничний рівень адміністративних витрат**, а також витрат на збут та постачання засобів реабілітації. Як наслідок, підприємства включають до складу адміністративних витрат та витрат на збут витрати різного роду в необмежених обсягах. Так, одне з підприємств при формуванні собівартості засобів реабілітації до витрат на збут включило представницькі витрати за 14-ма договорами про надання послуг з комерційного представництва на суму 10,3 млн грн, предметом яких є

здійснення маркетингової діяльності, спрямованої на реалізацію готової продукції, та які мають опосередковане відношення до витрат на забезпечення ТЗР.

- Законодавчо необмеженим залишається рівень торгової націнки при забезпеченні осіб з інвалідністю засобами реабілітації (за обмеженості рівня рентабельності в розмірі 5 та 9 відс.), через що підприємства встановлюють її власними наказами.

III. Мінсоцполітики та Фонд не володіють достовірними звітними даними про забезпечення осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення технічними та іншими засобами реабілітації, не організували моніторингу якості наданих послуг із забезпечення ТЗР, що вплинуло на оперативність вжиття заходів з удосконалення системи забезпечення осіб певної категорії засобами реабілітації.

- Так, через невнесення змін до Наказу № 77 «Про затвердження форми звітності № 7 «Звіт про забезпечення осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення технічними та іншими засобами реабілітації» та Інструкції щодо її заповнення» звіт за формою № 7 не відображає реального стану справ із забезпечення осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення технічними та іншими засобами реабілітації та за окремими позиціями заповнюється не за встановленою формою. Крім того, Мінсоцполітики **не розроблено** форми звітування за новою бюджетною програмою (КПКВК 2507110) та не приведено у відповідність із новою редакцією Порядку № 321 форму звітування, встановлену додатком до Порядку № 671. Отже, передбачене пунктом 25 Порядку № 321 звітування за 2,5 роки здійснено Фондом лише один раз (станом на 01.07.2021).

- Мінсоцполітики в порушення пункту 3 розділу II Порядку моніторингу забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації, огляду технічних та інших засобів реабілітації та оцінки якості надання послуг особі з інвалідністю, дитині з інвалідністю, іншій особі, затвердженого наказом Мінсоцполітики від 30 грудня 2020 року № 873 (далі - Порядок моніторингу № 873) не визначало форми автоматизованого узагальнення, оброблення, співставлення та аналізу даних. Як наслідок, на час проведення аудиту Централізований банк даних з проблем інвалідності (далі – ЦБІ) не формує звітності за показниками, визначеними пунктом 1 розділу II Порядку моніторингу № 873. **За 2,5 роки жодного разу** відповідними органами соціального захисту не проведено опитування шляхом анкетування: зворотного зв'язку між користувачами ТЗР, Фондом та Мінсоцполітики як органом, який формує та забезпечує реалізацію державної політики у зазначеному напрямі, не налагоджено.

IV. Мінсоцполітики не забезпечено ефективного функціонування ЦБІ.

- Попри спрямування у 2021 році на модернізацію та технічний супровід ЦБІ **3 184,8 тис. грн** коштів державного бюджету, його функціонал залишився обмеженим. Як наслідок, підприємства для отримання оплати за видані ТЗР маніпулювали у ЦБІ датами їх видачі: зазначали недостовірну інформацію

для відділень Фонду про фактичну дату забезпечення осіб ТЗР. Встановлено, що у **92 випадках** (Одеська область – 2, Закарпатська – 1, Вінницька – 89) це призвело до відстрочення права осіб на отримання засобів реабілітації вартістю **10,2 млн гривень**.

- Встановлені Мінсоцполітики підходи до формування кількісної та вартісної потреби у засобах реабілітації через невикористання можливостей ЦБІ та невизначення єдиної методології (правил) планування видатків **не дали змоги сформувані обґрунтовані та достовірні** розрахунки для здійснення видатків на цю мету. У результаті, зокрема, планові результативні показники бюджетної програми щодо чисельності осіб, які потребують забезпечення та яких забезпечено технічними засобами реабілітації, на 2023 рік визначені на рівні 2020 року, хоча обсяг видатків на цей рік порівняно з попередніми періодами збільшився практично вдвічі. Зазначене створило умови до подальшої некоректної оцінки досягнення мети і завдань бюджетної програми.

V. Мінсоцполітики не забезпечено ефективної роботи створених ним дорадчих органів (Експертної комісії та Робочої групи), своєчасності й обґрунтованості ухвалених ними рішень, що посилює ризики виготовлення/постачання ТЗР неналежної якості, а також призвело до несвоєчасного забезпечення осіб з інвалідністю засобами реабілітації.

- Експертною комісією не дотримувався місячний термін розгляду документів та надання рекомендацій; під час розгляду документів Експертна комісія надавала зауваження, які не стосувалися оцінки відповідності кваліфікаційним критеріям; перевірки підприємств у частині відповідності кваліфікаційним вимогам здійснювались ситуативно за самостійним рішенням Комісії, без регулювання порядку проведення таких перевірок. Фактично основна функція Комісії – не допустити на ринок нестабільні підприємства або підприємства-«прокладки», або такі, які будуть забезпечувати неякісною продукцією за кошти державного бюджету, реалізувалась недостатньо ефективно. Як наслідок, діяльність Експертної комісії з 01 липня 2022 року припинено.

- Положення про Робочу групу не визначає механізму обрання членів групи, що дає можливість голові Робочої групи на власний розсуд визначати її склад. До того ж не вироблено механізму періодичності ротації складу. Зміни до персонального складу Робочої групи з урахуванням кадрових змін не внесені і досі.

VI. Органи соціального захисту населення не забезпечили повернення засобів реабілітації після смерті осіб з інвалідністю, що створило ризик втрати великого обсягу матеріальних ресурсів, придбаних за кошти державного бюджету.

Такі факти не повернення встановлено щодо 1 545 од. ТЗР на суму **22,1 млн грн**: по Вінницькій області – 549 од. ТЗР на 7 628,9 тис. грн, Дніпропетровській – 269 од. на 3 722,7 тис. грн, Одеській – 211 од. на 3 103,1 тис. грн, Львівській – 262 од. на 3 795,4 тис. грн, Полтавській – 120 од. на 1 615,6 тис. грн, Київській – 87 од. на 1 526,2 тис. грн, Закарпатській – 47 од. на 658,4 тис.

гривень. Зазначене пояснюється передусім браком попиту серед громадян на вживані ТЗР, а також приміщень для їх складування.

VII. Внаслідок невжиття в системі Мінсоцполітики превентивних заходів, підприємствами-виробниками на місцях допускалися зловживання із забезпечення ТЗР та неекономне використання бюджетних коштів, виділених на цю мету.

- Встановлено, що підприємства-виробники при виготовленні ТЗР використовували комплектуючі різних ступенів мобільності, вносили недостовірні дані до актів приймання-передачі робіт та забезпечували осіб з інвалідністю ТЗР після їх смерті. Таких порушень, спричинених прогалинами у законодавстві, встановлено на **8 050 тис. гривень**.

- Підприємства мали широкі можливості для формування калькуляцій, в результаті чого відпускні ціни на продукцію формувались з наближенням до встановлених граничних цін. До того ж включення підприємствами до складу видатків на збут та адміністративних витрат видатків на оплату послуг з комерційного представництва та освітніх послуг призвело до здорожчання вартості протезних виробів. Зазначене спричинило **неекономне використання коштів** загалом на **17 731,2 тис. гривень**.

- Недотримання підприємствами умов договорів у частині належної якості, безпеки та функціональних властивостей ТЗР, якими забезпечується особа з інвалідністю, зумовило виготовлення засобів реабілітації вартістю **347,3 тис. грн** не за розміром та без урахування антропометричних даних, що унеможливило їх використання за призначенням.

- Недотримання підприємствами умов договорів у частині термінів забезпечення засобами реабілітації у 359 випадках призвело до відстрочення права осіб з інвалідністю на своєчасне отримання ТЗР. При цьому територіальними відділеннями Фонду не пред'явлено виробникам і, відповідно, ними не сплачено штрафних санкцій та пені у сумі **784,0 тис. гривень**.

- Закупівля високовартісних комплектуючих до протезно-ортопедичних виробів в окремих випадках проводилась через низку посередників **за ціною, яка у 1,5-2,5 раза перевищувала вартість їх постачання** на митну територію України. З цієї причини **неекономно використано** бюджетних коштів на суму **3995,8 тис. гривень**. Це свідчить про наявність резервів для здешевлення кінцевої вартості виготовлених ТЗР у разі здійснення таких закупівель безпосередньо в офіційних імпортерів цієї продукції та/або її імпорту безпосередньо у виробників.

VIII. Потребує вирішення питання підбору кваліфікованих кадрів для забезпечення безперебійної роботи підприємств галузі протезування та якісного надання відповідних послуг. Досвід взаємовідносин держави з виробниками ТЗР в інших країнах недостатньо вивчено і до потреб України не адаптовано.

Аудитом виявлено випадки, коли на підприємствах працювали техніки-протезисти-ортезисти, інженери-протезисти без відповідної фахової освіти, але з багаторічним досвідом за профілем роботи. Лише в окремих випадках

відсутність освіти компенсувалася сучасними онлайн-формами перепідготовки працівників.

У системах професійно-технічної і вищої освіти України не розроблені програми підготовки спеціалістів для протезно-ортопедичної сфери: техніків-протезистів-ортезистів, складальників верху взуття, модельєрів колодок, розкрійників шкіри та хутра, затягувальників взуття, механіків протезно-ортопедичних виробів. Фахівців для належного обслуговування високотехнологічних засобів реабілітації часто не вистачає. Державне замовлення на вкрай необхідну професію техніка-протезиста-ортезиста не сформоване.

Матеріально-технічне оснащення казенних підприємств з виготовлення засобів реабілітації є зношеним та застарілим.

ІХ. Наявна система внутрішнього контролю Мінсоцполітики не забезпечує реалізації превентивної функції, результативного та законного використання бюджетних коштів.

Протягом 2021–2022 років та I півріччя 2023 року в Мінсоцполітики не здійснювалися ідентифікація та оцінка ризиків. Крім того, не дотримано передбаченого Основними засадами здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 12 грудня 2018 року № 1062, принципу делегування повноважень – розподіл повноважень та чітке визначення обов’язків керівництва та працівників установи, надання їм відповідних прав та ресурсів, необхідних для виконання посадових обов’язків.

Отже, за результатами проведеного аудиту, Рахункова палата надала наступні пропозиції:

1. Кабінету Міністрів України доручити:

1.1 Мінекономіки та Мінсоцполітики розглянути питання про необхідність невідкладного залучення до розвитку сфери протезування в Україні провідних іноземних виробників засобів реабілітації, забезпечення впровадження і масштабування за їх допомогою новітніх європейських практик та технологій з протезування/ортезування учасників бойових дій, людей, постраждалих від воєнної агресії РФ, та осіб з інвалідністю; за необхідності ініціювати розгляд цього питання на засіданні Національної інвестиційної ради України;

1.2 Мінсоцполітики:

розробити і внести в установленому порядку на розгляд Кабінетові Міністрів України зміни до Порядку № 321 в частині:

1.2.1 включення до видатків на ремонт крісел колісних з електроприводом або електроскутерів вартості заміни акумуляторів без урахування їх вартості у сумарному розмірі видатків на ремонт та технічне обслуговування засобів реабілітації за весь період експлуатації;

1.2.2 передбачення покриття витрат підприємств, що проводять роботи із заміни приймальної гільзи (куксоприймача), у разі зміни антропометричних даних особи з інвалідністю;

1.3 МОЗ:

1.3.1 посилити контроль за діяльністю МСЕК, ЛКК у частині визначення потреби осіб з інвалідністю у забезпеченні конкретним підвидом ТЗР (з урахуванням побутових та професійних потреб, інших особливостей особи з інвалідністю);

1.3.2 спільно з Мінекономіки та МОН забезпечити розроблення програми підготовки спеціалістів протезно-ортопедичної сфери в системах професійно-технічної та вищої освіти України; налагодити роботу з перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів у напрямі протезування та реабілітації, у тому числі у форматі онлайн; запровадити систему оцінки кваліфікації протезистів;

1.4 Мінекономіки:

1.4.1 забезпечити спільно з МОН та Мінсоцполітики формування державного замовлення на підготовку спеціалістів у протезно-ортопедичній сфері, релевантного об'єктивним потребам у профільних медичних, технічних та інших професіях і спеціальностях у сфері протезування та реабілітації; при цьому передбачити можливість системного залучення до проведення робіт з реабілітації постраждалих осіб військовослужбовців, які брали участь в ООС, отримали поранення та протезувалися;

1.4.2 вжити заходів до обмеження націнки на ТЗР, які імпортуються на митну територію України із звільненням від оподаткування та спрямовуються на забезпечення осіб з інвалідністю за кошти державного бюджету.

2. Мінсоцполітики:

2.1 привести положення Порядку № 671 у відповідність зі статтею 26 Закону № 2961 та Порядком № 321;

2.2 розробити та внести на розгляд Кабінетові Міністрів України проект постанови щодо внесення змін до Порядку № 321 в частині:

2.2.1 включення до видатків на ремонт крісел колісних з електроприводом або електроскутерів вартості заміни акумуляторів без урахування їх вартості у сумарному розмірі видатків на ремонт та технічне обслуговування засобів реабілітації за весь період експлуатації;

2.2.2 передбачення покриття витрат підприємств, що проводять роботи із заміни приймальної гільзи (куксоприймача), у разі зміни антропометричних даних особи з інвалідністю;

2.2.3 внести зміни до пункту 28 Порядку № 321 щодо проведення первинного протезування й ортезування у стаціонарних (реабілітаційних) відділеннях реабілітаційних закладів незалежно від форми власності та організаційно-правової форми, кабінетах асистивних технологій реабілітаційних відділень та підрозділів закладів охорони здоров'я;

2.3 у зв'язку із втратою чинності Постановою № 1652, визнати таким, що втратив чинність, Наказ № 410, яким затверджено Порядок проведення сертифікації технічних засобів реабілітації;

2.4 найменування та коди виробів, визначені у Переліку № 309, привести у відповідність з міжнародними стандартами ISO 9999;

2.5 забезпечити доопрацювання ЦБІ, посилити контроль за своєчасністю та коректністю внесення даних до нього, а також надати територіальним відділенням Фонду технічну можливість використовувати дані ЦБІ для розрахунку кількісної та вартісної потреби для забезпечення ТЗР;

2.6 внести зміни до форми звіту про забезпечення осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення технічними та іншими засобами реабілітації (форма № 7) та інструкції щодо її складання з урахуванням положень Порядку № 321;

2.7 організувати контроль за проведенням моніторингу забезпечення ТЗР (щодо анкетування осіб з інвалідністю та проведення огляду ТЗР у частині використання вузлів, які б відповідали ступеню функціональної можливості особи з інвалідністю) відповідно до Порядку моніторингу № 873;

2.8 забезпечити вжиття Фондом й ОСЗН дієвих заходів щодо невідкладного повернення ТЗР, строк експлуатації яких не закінчився, у разі смерті осіб з інвалідністю, з урахуванням кращого досвіду з цих питань провідних країн світу;

2.9 запровадити пілотний проєкт щодо відкриття місцевих хабів зберігання, відновлення і використання повернутих ТЗР;

2.10 визначити порядок взаємодії між ОСЗН, Фондом та його територіальними відділеннями щодо повернення ТЗР, де чітко встановити повноваження кожної зі сторін;

2.11 розробити єдиний алгоритм планування видатків у частині забезпечення ТЗР, переглянути підхід до визначення планових результативних показників виконання бюджетної програми;

2.12 визначати порівняльні результативні показники бюджетної програми, які давали б можливість оцінити результативність її виконання та формувати узагальнені висновки виконання бюджетної програми з урахуванням вимог пункту 8 розділу III Правил № 1098 та підпункту 8 пункту 3 розділу IV Порядку № 223;

2.13 на виконання пункту 7 Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті на соціальний захист осіб з інвалідністю, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 04 лютого 2023 року № 120 (далі – Порядок використання коштів № 120) розробити форму звітування за новою бюджетною програмою КПКВК 2507110;

2.14 розробити алгоритм щодо частки накладних витрат (адміністративних витрат, витрат на збут тощо) у структурі собівартості ТЗР для протезно-ортопедичної галузі;

2.15 визначити в Положенні про Робочу групу із формування граничних цін на ТЗР механізм обрання її членів та періодичність ротації складу;

2.16 визначити порядок дій уповноважених органів щодо відстеження обґрунтованої вартості засобів реабілітації за показником накладних витрат (у т. ч. витрат на збут);

2.17 встановити рівень торгової націнки при забезпеченні осіб з інвалідністю ТЗР за рахунок коштів державного бюджету;

2.18 врегулювати питання управління ризиками, зокрема визначити відповідальних посадових осіб за координацію управління ризиками та їх ідентифікацію в установі та кожному структурному підрозділі.

3. Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю, а також Вінницькому обласному відділенню Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю, Вінницькому казенному експериментальному протезно-ортопедичному підприємству, Приватному підприємству «Ортопедсервісцентр», Дніпропетровському обласному відділенню Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю, Дніпропетровському казенному експериментальному протезно-ортопедичному підприємству, Товариству з обмеженою відповідальністю «Орто-Трейд», Закарпатському обласному відділенню Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю, Приватному підприємству «Протезно-ортопедична «Допомога», Київському обласному відділенню Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю, Товариству з обмеженою відповідальністю «Антис-орто», Товариству з обмеженою відповідальністю «Без обмежень», Львівському обласному відділенню Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю, Підприємству «Орто-Крок» ЛОГО «ПЛ», Одеському обласному відділенню Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю, Одеському казенному експериментальному протезно-ортопедичному підприємству, Приватній фірмі «Теллус», Полтавському обласному відділенню Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю, Полтавському казенному експериментальному протезно-ортопедичному підприємству, Товариству з обмеженою відповідальністю «Ортопед», Київському міському відділенню Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю, Київському казенному експериментальному протезно- ортопедичному підприємству, Товариству з обмеженою відповідальністю «Приватне Київське протезно-ортопедичне підприємство» вжити заходів щодо усунення наслідків порушень і недоліків, установлених за результатами аудиту:

3.1 посилити контроль за своєчасністю укладання та виконання договорів з ремонту засобів реабілітації;

3.2 посилити контроль за вчасним складанням первинних документів та відображенням господарських операцій в облікових регістрах того звітного періоду, в якому вони здійснювались;

3.3 не допускати випадків включення до складу видатків на збут та адміністративних витрат видатків на оплату послуг з комерційного представництва та освітніх послуг, а також їх оплати;

3.4 припинити практику надання підприємствами послуг з первинного протезування без проведення належного комплексу реабілітаційних заходів.

За результатами опрацювання наданих Рахунковою палатою пропозицій щодо усунення недоліків – відповідні державні органи надали свої відповіді і інформацію стосовно виконання рекомендацій Рахункової палати.

Кабінет Міністрів України розглянувши Звіт, затверджений рішенням Рахункової палати від 24 жовтня 2023 року № 23-1, на виконання **пункту 1** рекомендацій доручив Міністерству економіки України, Міністерству соціальної політики України, Міністерству фінансів України, Міністерству охорони здоров'я України та Міністерству освіти і науки України відповідно до компетенції опрацювати та вжити необхідних заходів до врегулювання порушених у Звіті питань, усунення виявлених порушень та недопущення їх у майбутньому.

Міністерство економіки України, розглянувши Звіт, затверджений рішенням Рахункової палати від 24 жовтня 2023 року № 23-1, повідомляє наступне.

Щодо пункту 1.1 рекомендацій стосовно питання про необхідність невідкладного залучення до розвитку сфери протезування в Україні провідних іноземних виробників засобів реабілітації, забезпечення впровадження і масштабування за їх допомогою новітніх європейських практик та технологій з протезування/ортезування учасників бойових дій, людей, які постраждали від воєнної агресії РФ, та осіб з інвалідністю; за необхідності ініціювати розгляд цього питання на засіданні Національної інвестиційної ради України.

На засіданні Уряду прийнято постанову від 22.09.2023 № 1016 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 р. № 28 і № 29», якою внесено зміни до Порядку надання фінансової державної підтримки суб'єктам підприємництва та затверджено новий Порядок надання фінансової державної підтримки суб'єктам підприємництва за договорами факторингу.

Пріоритетними напрямками Державної програми “Доступні кредити 5-7-9%” визначено фінансування суб'єктів підприємництва, що провадять діяльність у сфері переробної промисловості за всіма КВЕД Секції С Національного класифікатора України, та фінансування суб'єктів підприємництва.

Підприємства, діяльність яких спрямована на виготовлення технічних засобів реабілітації, теж можуть скористатися цими програмами державної підтримки.

Урядом 12.04.2023 у м. Вашингтон (США) укладено Меморандум про взаєморозуміння з DFC та USAID. Восени 2023 року DFC оголосила про надання 25 млн. дол США для страхування від політичних ризиків для некомерційного центру Superhumans Center, який працює у сфері протезування та реабілітації людей, які отримали поранення під час війни в Україні.

Під час зустрічі із керівництвом Банку розвитку Ради Європи (БРРЕ) 10.11.2023 Мінекономіки закликала БРРЕ збільшити свою допомогу Україні зважаючи на те, що БРРЕ, зокрема, працює над програмою у сфері охорони здоров'я, а саме розвитку мережі реабілітаційних центрів для ветеранів, які стосуються ментального здоров'я та реабілітації учасників бойових дій.

Щодо пункту 1.3.2 рекомендацій стосовно питання перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів у напрямі протезування та реабілітації.

З метою підтримки конкурентоспроможності на ринку праці деяких категорій осіб, підвищення їх професійного рівня статтею 30 Закону України “Про зайнятість населення” передбачено право на одноразове отримання ваучера для підвищення конкурентоспроможності на ринку праці шляхом перепідготовки та підвищення кваліфікації за професіями і спеціальностями.

Порядок видачі ваучерів для підтримання конкурентоспроможності деяких категорій громадян на ринку праці затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 20.03.2013 № 207 (далі – Порядок № 207).

Відповідно до пункту 3 Порядку № 207 на підставі ваучера здійснюються: перепідготовка за робітничою професією; підготовка за спеціальністю для здобуття ступеня магістра на основі ступеня бакалавра або магістра, здобутих за іншою спеціальністю; підготовка на наступному рівні освіти (крім третього (освітньо-наукового/освітньо-творчого) та наукового рівня вищої освіти); спеціалізація та підвищення кваліфікації за професіями і спеціальностями.

За інформацією Державного центру зайнятості для підготовки фахівців, які будуть вирішувати комплексні завдання відносно корекції стану здоров'я громадян з порушеннями функціонування опорно-рухового апарату центрами зайнятості в 2023 році на навчання за спеціальністю 017 “Фізична культура і спорт” видано 123 ваучери, за спеціальністю 227 “Терапія та реабілітація” – 51 ваучер, за професією “Взуттьовик з ремонту взуття” – 15 ваучерів.

Для налагодження роботи щодо перепідготовки та підвищення кваліфікації громадян у напрямі протезування та реабілітації Державним центром зайнятості проаналізована можливість підготовки фахівців протезно-ортопедичної сфери в закладах професійної (професійно-технічної) та вищої освіти України.

Підготовка здобувачів вищої освіти, а саме фахівців з протезування можлива наразі за спеціальністю 163 “Біомедична інженерія”, за якою навчають 17 закладів вищої освіти.

Національний університет “Львівська політехніка” впровадив у навчальний процес освітню програму “Технології ортопедичних та реабілітаційних виробів медичного призначення” спеціальності 163 “Біомедична інженерія”.

Відповідних фахівців готують у Харківському національному університеті радіоелектроніки, де студенти здобувають спеціальність “Біомедична інженерія” за освітньою програмою “Ортопедичні технології та інженерія”.

За такою програмою також навчають у Відкритому міжнародному університеті розвитку людини “Україна” м. Київ.

На базі Київського політехнічного інституту імені Ігоря Сікорського готують бакалаврів і магістрів за спеціальністю 163 “Біомедична інженерія”, за спеціалізацією “Реабілітаційна інженерія”, що поєднують інженерно-технічні та медико-біологічні знання.

За освітньо-професійною програмою “Біоінформатика та реабілітаційна інженерія” готують фахівців у Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя.

За спеціальністю 161 “Хімічні технології та інженерія” наразі можливе навчання за освітніми програмами “Протезно-ортопедична та реабілітаційна

техніка”, “Хімічні технології виробництва лікарських засобів і медичних виробів”, “Хімічні технології переробки полімерних і композиційних матеріалів” та інші.

Навчання за спеціальністю 161 “Хімічні технології та інженерія” проводять 46 закладів вищої освіти.

За зазначеними освітніми програмами готують спеціалістів у сфері розробки, конструювання, виробництва, експлуатації, сервісного обслуговування, експертизи і сертифікації технічних засобів фізичної реабілітації, біомедичних виробів і біоматеріалів, ортезів, протезів, зокрема біонічних, реабілітаційних технологій.

Враховуючи зазначене, з метою розширення можливості підготовки фахівців протезно-ортопедичної сфери, опрацьовуються пропозиції щодо включення до Переліку професій, спеціальностей, для навчання за якими може бути виданий ваучер, спеціальностей 161 “Хімічні технології та інженерія” та 163 “Біомедична інженерія”.

Щодо пункту 1.4.1 рекомендацій стосовно формування державного замовлення на підготовку спеціалістів у протезно-ортопедичній сфері.

Обсяги державного замовлення на підготовку фахівців, наукових та науково-педагогічних кадрів у закладах вищої освіти та наукових установах на 2023 рік затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 11.07.2023 № 708 (далі – постанова № 708).

Пунктом 4 постанови № 708 доручено Міністерству економіки з урахуванням пропозицій Міністерства освіти і науки та Міністерства охорони здоров’я під час формування державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів у 2024 році передбачити збільшення обсягів державного замовлення на підготовку фахівців за спеціальностями 222 “Медицина”, 225 “Медична психологія”, 227 “Терапія та реабілітація” і 231 “Соціальна робота”.

Також з метою визначення потреб ринку праці у фахівцях протезноортопедичної сфери для формування державного замовлення на 2024 рік Мінекономіки 11.12.2023 проведено нараду за участі заінтересованих органів.

Ураховуючи наведене, Мінекономіки буде сформовано державне замовлення на 2024 рік з урахуванням вказаного Рішення Рахункової палати, пункту 4 постанови № 708, а також з урахуванням пропозицій державних замовників на підготовку фахівців за вказаними спеціальностями.

Щодо пункту 1.4.2 рекомендацій стосовно вжиття заходів для обмеження націнки на технічні засоби реабілітації, що імпортуються на митну територію України із звільненням від оподаткування та спрямовуються на забезпечення осіб з інвалідністю за кошти державного бюджету.

Під час проведення експортних (імпортних) операцій у розрахунках з іноземними суб’єктами господарювання застосовуються контрактні

(зовнішньоторговельні) ціни, що формуються відповідно до цін та умов світового ринку.

Міністерство соціальної політики України, розглянувши Звіт, затверджений рішенням Рахункової палати від 24 жовтня 2023 року № 23-1, повідомляє наступне.

Щодо виконання пункту 2.1 рекомендацій стосовно приведення положення Порядку, затвердженого наказом Мінсоцполітики від 30.09.2020 № 671, у відповідність зі статтею 26 Закону „Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні” та Порядком забезпечення допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації осіб) з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення і виплати грошової компенсації вартості за самостійно придбані такі засоби, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 05.04.2012 № 321 (далі – Порядок № 321).

07 грудня 2023 року Урядом прийнято постанову Кабінету Міністрів України № 1306 „Деякі питання забезпечення допоміжними засобами реабілітації”.

Наразі Мінсоцполітики напрацьовано проект змін до Порядку взаємодії, який направлений на реалізацію положень Порядку № 321 та буде надіслано на погодження зацікавленим центральним органам виконавчої влади та іншим зацікавленим органам в установленому порядку.

Щодо виконання пункту 2.2 рекомендацій стосовно розробки та внесення на розгляд КМУ проекту постанови щодо внесення змін до Порядку № 321 в частині:

- *включення до видатків на ремонт крісел колісних з електроприводом або електроскутерів вартості заміни акумуляторів без урахування їх вартості у сумарному розмірі видатків на ремонт та технічне обслуговування засобів реабілітації за весь період експлуатації (пункти 1.2.1 та 2.2.1).*

Питання врегульовано прийнятою 07 грудня 2023 року постановою Кабінету Міністрів України № 1306 „Деякі питання забезпечення допоміжними засобами реабілітації”.

- *передбачення покриття витрат підприємств, що проводять роботи із заміни приймальної гільзи (куксоприймача), у разі зміни антропометричних даних особи з інвалідністю (пункти 1.2.2 та 2.2.2).*

Питання врегульовано прийнятою 07 грудня 2023 року постановою Кабінету Міністрів України № 1306 „Деякі питання забезпечення допоміжними засобами реабілітації”.

- *внесення змін до пункту 28 Порядку № 321 щодо проведення первинного протезування й ортезування у стаціонарах (реабілітаційних) відділеннях реабілітаційних закладів незалежно від форми власності та організаційно-правової форми, кабінетах асистивних технологій реабілітаційних відділень та підрозділів закладів охорони здоров'я (пункт 2.2.3).*

На сьогодні відповідно до пункту 6 Порядку забезпечення осіб з обмеженнями повсякденного функціонування медичними виробами, в тому

числі допоміжними засобами реабілітації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2022 № 1462 (зі змінами) (далі – Порядок № 1462), призначення, підбір, налаштування та навчання користуванню ДЗР, в тому числі протезами, здійснює фахівець з реабілітації, який має відповідні професійні компетентності, зокрема протезист-ортезист виробника допоміжного засобу реабілітації, що виготовляється на замовлення. Для цього адміністрація реабілітаційного закладу або закладу охорони здоров'я зобов'язані надати протезисту-ортезисту облаштоване приміщення для реабілітаційних сесій з пацієнтом (огляд культі, зняття замірів, підбір ДЗР, навчання користуванню тощо) безкоштовно.

Реабілітаційний заклад або заклад охорони здоров'я залучає протезистів-ортезистів на підставі договорів, які укладаються з виробниками допоміжних засобів реабілітації або безпосередньо із протезистами-ортезистами. Договори між виробниками допоміжних засобів реабілітації та протезистами-ортезистами з реабілітаційними закладами, закладами охорони здоров'я укладаються на безоплатній основі.

У випадку звернення виробника допоміжних засобів реабілітації або безпосередньо протезиста-ортезиста до реабілітаційного закладу або закладу охорони здоров'я зазначені заклади не мають права відмовити в укладенні договору про участь протезиста-ортезиста у наданні реабілітаційної допомоги.

Щодо пункту 2.3 рекомендації яким доручено, у зв'язку із втратою чинності Постанови № 1652, визнати таким, що втратив чинність, Наказ № 410, яким затверджено Порядок проведення сертифікації технічних засобів реабілітації.

Наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 15.03.2011 № 95 скасовано наказ Мінпраці від 23.10.2010 № 410 „Про затвердження Порядку проведення сертифікації технічних засобів реабілітації”.

Щодо пункту 2.4 рекомендації яким доручено найменування та коди виробів, визначені у Переліку технічних та інших засобів реабілітації для осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення, за які виплачується грошова компенсація їх вартості, затверджених наказом Мінсоцполітики № 309, привести у відповідність з міжнародними стандартами ISO 9999.

На сьогодні Мінсоцполітики розроблено проект наказу „Про визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства соціальної політики України від 04 червня 2021 року № 309” який скеровується на погодження до зацікавлених органів.

Порядком забезпечення допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації) осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення і виплати грошової компенсації вартості за самостійно придбані такі засоби, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 05 квітня 2012 року № 321 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 року № 362) було визначено, що Перелік засобів реабілітації, за які виплачується компенсація особам з інвалідністю, дітям з

інвалідністю, іншим особам або їх законним представникам, затверджується Мінсоцполітики.

На виконання цього положення Мінсоцполітики було прийнято наказ від 04 червня 2021 року № 309 „Про затвердження Переліку технічних та інших засобів реабілітації для осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення, за які виплачується грошова компенсація їх вартості”, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 23 липня 2021 року за № 953/36575 (далі – наказ Мінсоцполітики № 309).

Постановою Кабінету Міністрів України від 07 грудня 2023 року № 1306 „Деякі питання забезпечення допоміжними засобами реабілітації” внесено зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2012 року № 321 „Про затвердження Порядку забезпечення допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації) осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення і виплати грошової компенсації вартості за самостійно придбані такі засоби, їх переліку” (далі – постанова), відповідно до яких, зокрема, у додатку 1 до постанови визначено перелік засобів реабілітації, якими забезпечуються окремі категорії населення або за придбання таких виробів виплачується грошова компенсація.

З метою приведення нормативно-правового акта у відповідність до постанови потребує визнання таким, що втратив чинність, наказ Мінсоцполітики № 309.

Щодо пункту 2.5 рекомендацій яким доручено забезпечити доопрацювання Централізованого банку даних з проблем інвалідності, посилити контроль за своєчасністю та коректністю внесення даних до нього, а також надати територіальним відділенням Фонду технічну можливість використовувати дані Централізованого банку даних з проблем інвалідності для розрахунку кількісної та вартісної потреби для забезпечення допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації).

У зв'язку зі змінами в нормативно-правових актах та потребі в доопрацюванні та розвитку Централізованого банку даних з проблем інвалідності, відповідно до постанов Кабінету Міністрів України, а саме: від 05.04.2012 № 321 „Про затвердження Порядку забезпечення допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації) осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення і виплати грошової компенсації вартості за самостійно придбані такі засоби, їх переліку”; зміни від 02.12.2022 № 1350 „Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо забезпечення реалізації окремих функцій Пенсійного фонду України та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України”; від 27.03.2019 № 309 „Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення реабілітації дітей з інвалідністю”; зміни від 04.02.2023 № 120 „Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті на соціальний захист осіб з інвалідністю”, проведено заходи щодо доопрацювання та розвитку ЦБІ відповідно до вимог чинного законодавства, в

частині доопрацювання Електронного кабінету особи з інвалідністю в ЦБІ, подачі заяви на реабілітацію, заяв на первинну реєстрацію, доопрацювання „Картки користувача” в частині збільшення можливої кількості груп і ролей, доступних одному користувачу для виконання його посадових обов’язків та зміни доступу реабілітаційних установ, актуалізації звітності, за алгоритмом замовника, реалізації можливості перегляду Фондом (центральний рівень) Заяви на первинну реєстрацію та заяви про потребу в забезпеченні допоміжними засобами реабілітації, забезпечення доопрацювання щодо опрацювання договорів, попередніх замовлень та заяв, введених в ЦБІ.

Щодо пункту 2.6 яким доручено внести зміни до форми звіту про забезпечення осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення технічними та іншими засобами реабілітації (форма № 7) та інструкції щодо її складання з урахуванням положень Порядку № 321.

Враховуючи суттєві зміни, що пропонуються до механізму забезпечення осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, інших осіб допоміжними засобами реабілітації Міністерством напрацьовано зміни до проекту наказу Міністерства соціальної політики України „Про затвердження форми звітності № 7 (піврічна, річна) „Звіт про забезпечення допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації) осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення” та Інструкції щодо її заповнення” (далі – Форма звітності № 7), які наразі опрацьовуються Фондом соціального захисту осіб з інвалідністю.

Після прийняття Урядом відповідного нормативно-правового акта Мінсоцполітики буде прийнято зміни до Форми звітності № 7.

Щодо пункту 2.7 яким доручено організувати контроль за проведенням моніторингу забезпечення ТЗР (щодо анкетування осіб з інвалідністю та проведення огляду ТЗР у частині використання вузлів, які б відповідали ступеню функціональної можливості особи з інвалідністю) відповідно до Порядку моніторингу забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації, огляду технічних та інших засобів реабілітації та оцінки якості надання послуг особі з інвалідністю, дитині з інвалідністю, іншій особі, затверджений наказом Мінсоцполітики від 30.12.2020 № 873, що зареєстрований в Міністерстві юстиції України 21.01.2021 за № 93/35715.

Прийнятою 07 грудня 2023 року постановою Кабінету Міністрів України № 1306 „Деякі питання забезпечення допоміжними засобами реабілітації” передбачено, що суб’єкт господарювання, який отримав заявку про намір забезпечення індивідуальними засобами реабілітації, до формування попереднього замовлення має забезпечити зняття замірів, скласти попередню калькуляцію на виготовлення індивідуального засобу реабілітації, завантажити її до електронної особової справи та впродовж 7 робочих днів з дати отримання такої заявки сформувавши попереднє замовлення або відмовитись від виготовлення індивідуального засобу реабілітації, проінформувавши особу про причини відмови. В такому разі особа має право звернутися до іншого суб’єкта

господарювання із заявкою про намір забезпечення індивідуальними засобами реабілітації.

У разі виникнення в процесі виготовлення індивідуального засобу реабілітації потреби змінити вибрані комплектувальні складові такого засобу, що призводить до збільшення зазначеної в попередній калькуляції вартості індивідуального засобу реабілітації, суб'єкт господарювання повинен надати територіальному відділенню Фонду письмове обґрунтування необхідності відповідних змін у комплектуванні такого засобу.

Також передбачено, що готовий індивідуальний засіб реабілітації видається особі після примірки та перевірки можливості особи користуватися засобом, що підтверджується підписом особи у замовленні та акті приймання-передачі робіт, підписаному суб'єктом господарювання та особою. Процес примірки протезу та перевірки можливості користуватися ним під час його видачі особі може бути зафіксований на фото- та відеоносіях за наявності добровільної згоди особи або її законного представника. Результати фото- та відеофіксації долучаються на окремих носіях до зазначеного акта приймання-передачі та передаються до територіального відділення Фонду.

Якщо підбір і призначення протезу здійснювала мультидисциплінарна реабілітаційна команда, готовий виріб видається особі після примірки та перевірки можливості особи користуватися таким засобом на зборах мультидисциплінарної реабілітаційної команди в закладі охорони здоров'я, що засвідчується підписом керівника такої команди в акті приймання-передачі робіт, що підписується суб'єктом господарювання та особою.

Щодо пунктів 2.8, 2.9 та 2.10 якими доручено забезпечити вжиття Фондом соціального захисту осіб з інвалідністю органами соціального захисту населення дієвих заходів щодо невідкладного повернення ТЗР, строк експлуатації яких не закінчився, у разі смерті осіб з інвалідністю, з урахуванням кращого досвіду з цих питань провідних країн світу. Запровадити пілотний проєкт щодо відкриття місцевих хабів зберігання, відновлення і використання повернутих ТЗР. Визначити порядок взаємодії між ОСЗН, Фондом та його територіальними відділеннями щодо повернення ТЗР, де чітко встановити повноваження кожної зі сторін.

Пунктом 27 Порядку № 321 в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 14 серпня 2019 р. № 806 „Про затвердження Порядку забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення і виплати грошової компенсації вартості за самостійно придбані технічні та інші засоби реабілітації, переліків таких засобів” було визначено, що у разі смерті особи з інвалідністю, дитини з інвалідністю, іншої особи виданий безоплатно технічний або інший засіб реабілітації, строк експлуатації якого не закінчився, повертається органу соціального захисту населення або сервісному центру із забезпечення осіб з інвалідністю технічними та іншими засобами реабілітації та технічного обслуговування таких засобів (далі - сервісний центр) членами сім'ї померлої

особи. Перелік технічних та інших засобів реабілітації, що підлягають поверненню, та порядок їх повернення затверджується Мінсоцполітики.

Органи соціального захисту населення та сервісні центри організували до 01.06.2021 повернення технічних та інших засобів реабілітації, якими були забезпечені самотні особи з інвалідністю та інші особи, що померли.

У разі відмови членів сім'ї померлих осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, інших осіб повернути технічні та інші засоби реабілітації їх вилучення здійснювалось за рішенням суду.

Оскільки, Порядком № 321 було передбачено повноваження органів соціального захисту населення з організації роботи щодо повернення допоміжних засобів реабілітації, не вбачається за доцільне розроблення окремого Порядку передачі органами соціального захисту населення матеріалів щодо неповернутих засобів реабілітації.

На сьогодні Урядом прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 07.12.2023 № 1306 „Деякі питання забезпечення допоміжними засобами реабілітації” пунктами 2, 3 якої визначено, що:

допоміжні засоби реабілітації (технічні та інші засоби реабілітації) (далі - засоби реабілітації), які не підлягають списанню і зберігаються в структурних підрозділах з питань соціального захисту населення підлягають передачі до пунктів прокату засобів реабілітації, кабінетів асистивних технологій закладів охорони здоров'я за місцезнаходженням органу соціального захисту населення в порядку, встановленому Міністерством соціальної політики за погодженням із Міністерством охорони здоров'я;

засоби реабілітації, якими осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, інших осіб було забезпечено тимчасово на період виготовлення замовленого засобу реабілітації або проведення ремонту виданого засобу реабілітації до набрання чинності цією постановою, підлягають поверненню до органів соціального захисту населення після закінчення періоду, на який їх було видано (крім засобів реабілітації, строк експлуатації яких закінчився).

Міністерству соціальної політики протягом трьох місяців з дня припинення або скасування воєнного стану розробити порядок повернення засобів реабілітації, забезпечення якими проводиться відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2012 р. № 321 “Про затвердження Порядку забезпечення допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації) осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення і виплати грошової компенсації вартості за самостійно придбані такі засоби, їх переліку”.

Щодо пункту 2.11 яким доручено розробити єдиний алгоритм планування витрат у частині забезпечення ТЗР, переглянути підхід до визначення планових результативних показників виконання бюджетної програми;

Алгоритм планування витрат у частині забезпечення допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації) визначений, зокрема, пунктом 43 Порядку № 321 та передбачає, що забезпечення осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, інших осіб засобами реабілітації і виплата

компенсації здійснюються у межах відповідних бюджетних призначень, передбачених Мінсоцполітики у державному бюджеті (далі – бюджетні кошти).

Мінсоцполітики на основі сформованих в банку даних попередніх замовлень спрямовує бюджетні кошти Фонду з метою перерахування їх територіальним відділенням Фонду для оплати підприємствам вартості виданих виробів та наданих послуг згідно з укладеними договорами та актами приймання-передачі робіт (надання послуг), підписаними керівником (уповноваженою ним особою) підприємства та територіальним відділенням Фонду, і перерахованих коштів підприємствам з початку бюджетного року.

Щодо пункту 2.12 яким доручено визначати порівняльні результативні показники бюджетної програми, які давали б можливість оцінити результативність її виконання, та формувати узагальнені висновки виконання бюджетної програми з урахуванням вимог пункту 8 розділу III Правил складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 29 грудня 2002 року № 1098 (зареєстровано в Мін'юсті 21 січня 2003 року за № 47/7368), та підпункту 8 пункту 3 розділу IV Порядку здійснення оцінки ефективності бюджетних програм головними розпорядниками коштів державного бюджету, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 19 травня 2020 року № 223 (зареєстровано в Мін'юсті 09 липня 2020 року за № 646/34929).

Під час визначення результативних показників за КПКВК 2507110 „Соціальний захист осіб з інвалідністю” (далі – КПКВК 2507110) Мінсоцполітики дотримується пункту 6 Загальних вимог до визначення результативних показників бюджетних програм, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 10.12.2010 № 1536 (у редакції наказу від 15.06.2015 № 553), зареєстрованого в Мін'юсті 27.12.2010 за № 1353/18648.

Щодо пункту 2.13 яким доручено на виконання пункту 7 Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті на соціальний захист осіб з інвалідністю, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 04 лютого 2023 року № 120, розробити форму звітування за новою бюджетною програмою КПКВК 2507110.

З метою виконання пункту 7 Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті на соціальний захист осіб з інвалідністю, затвердженого Кабінетом Міністрів України від 04.02.2023 № 120 на сьогодні Мінсоцполітики розробляється форма звітування за бюджетною програмою КПКВК 2507110.

Щодо пункту 2.14 яким доручено розробити алгоритм щодо частки накладних витрат (адміністративних витрат, витрат на збут тощо) у структурі собівартості допоміжних засобів реабілітації (технічних та інших засобів реабілітації) для протезно-ортопедичної галузі.

Наказом Мінсоцполітики 16.09.2022 № 253 „Про встановлення граничних нормативів рентабельності допоміжних засобів реабілітації (технічних та інших засобів реабілітації)” передбачено регулювання частки допустимого доходу підприємства при забезпеченні або ремонті допоміжного засобу реабілітації.

Щодо пункту 2.15 яким доручено визначити в Положенні про Робочу групу механізм обрання її членів та періодичність ротації складу.

Склад Робочої групи затверджено наказом Мінсоцполітики від 27.12.2022 № 352. Після схвалення Урядом в проекті акту відповідних змін щодо актуалізації переліку допоміжних засобів реабілітації, визначених додатком 1 до постанови Кабінету Міністрів України від 05.04.2012 № 321 „Про затвердження Порядку забезпечення допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації) осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення і виплати грошової компенсації вартості за самостійно придбані такі засоби, їх переліку” буде переглянуто повноваження Робочої групи Мінсоцполітики.

Щодо пункту 2.16 яким доручено визначити порядок дій уповноважених органів щодо відстеження обґрунтованої вартості засобів реабілітації за показником накладних витрат (у т. ч. витрат на збут).

Проектом акта пропонується ряд заходів для встановлення дієвого механізму відстеження обґрунтованої вартості засобів реабілітації починаючи від отримання суб'єктом господарювання заявки про намір забезпечення індивідуальними засобами реабілітації до передачі замовлення для виробництва.

Щодо пункту 2.17 яким доручено встановити рівень торгової націнки при забезпеченні осіб з інвалідністю ТЗР за рахунок коштів державного бюджету.

Відповідно до Закону України „Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні”, постанови Кабінету Міністрів України від 25 грудня 1996 року № 1548 „Про встановлення повноважень органів виконавчої влади та виконавчих органів міських рад щодо регулювання цін (тарифів)” та з метою організації забезпечення окремих категорій населення допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації) Мінсоцполітики було прийнято Наказ № 1208).

Визначення граничної ціни на допоміжні засоби реабілітації проводилось на підставі розрахунків та статей витрат, з урахуванням типових матеріалів та комплектувальних виробів для виготовлення таких виробів, вартості людино-години, встановленої на підприємствах, загальновиробничих, адміністративних витрат, прибутку на підприємствах, розмір якого встановлюється як середньо ринковий.

З урахуванням вимог Порядку № 321 відшкодування вартості підприємству за виготовлений та виданий допоміжний засіб реабілітації здійснюється в межах Наказу № 1208.

Рівень торгових націнок встановлюється підприємствами самостійно і залежить від ринкових цін, рівня операційних витрат і встановленого рівня рентабельності.

Враховуючи зазначене, нормативно-правовими актами не визначено повноважень Мінсоцполітики щодо встановлення рівня торгової націнки при забезпеченні осіб з інвалідністю допоміжними засобами реабілітації.

Щодо пункту 2.18 яким доручено врегулювати питання управління ризиками, зокрема визначити відповідальних посадових осіб за координацію

управління ризиками та їх ідентифікацію в установі та кожному структурному підрозділі.

Мінсоцполітики поінформувало, що питання управління ризиками в апараті міністерства врегульоване.

Наказом Міністерства соціальної політики України „Про внесення змін до наказу Міністерства соціальної політики України від 13.02.2019 № 203” від 18.09.2023 № 337 внесено зміни до складу робочої групи відповідно до актуальної штатної структури Міністерства.

На засіданні робочої групи схвалено План заходів щодо зменшення впливу ідентифікованих ризиків у діяльності структурних підрозділів апарату Мінсоцполітики, відповідно до Протоколу № 2 від 12.10.2023.

Міністерство охорони здоров'я України, розглянувши Звіт, затверджений рішенням Рахункової палати від 24 жовтня 2023 року № 23-1, повідомляє наступне.

Щодо пункту 1.3.1 стосовно посилення контролю за діяльністю МСЕК, ЛКК у частині визначення потреби осіб з інвалідністю у забезпеченні конкретним підвидом ТЗР (з урахуванням побутових та професійних потреб, інших особливостей особи з інвалідністю).

Поінформовано, що МСЕК або ЛКК не належить функція визначення конкретного підвиду Технічного засобу реабілітації.

Подібний підбір можливо здійснити виключно із залученням відповідних спеціалістів – фізичні терапевти, ерготерапевти та/або протезисти, які не входять до складу МСЕК та ЛКК.

Відповідно у цих комісіях недостатньо професійних компетенцій для визначення конкретного підвиду ТЗР. Конкретний підвид допоміжного засобу реабілітації вказується при складанні індивідуального реабілітаційного плану мультидисциплінарною реабілітаційною командою (МДРК), до складу якої входять фізичний терапевт та ерготерапевт.

Щодо пункту 1.3.2 стосовно розроблення програми підготовки спеціалістів протезно-ортопедичної сфери в системах професійно-технічної та вищої освіти України; налагодження роботи з перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів у напрямі протезування та реабілітації, у тому числі у форматі онлайн; запровадження системи оцінки кваліфікації протезистів.

Поінформовано, що МОЗ спільно з Мінекономіки вжито заходи щодо внесення нової професії «протезист-ортезист» до Класифікатора професій ДК 003:2010 та включено до проєкту Зміни № 13 Класифікатора професій до класифікаційного угруповання «Професіонали в галузі медицини (крім сестринської справи та акушерства)» з кодом 2229.2. Після остаточного формування проєкту Зміни № 13 ця професія буде затверджена в установленому порядку.

Представниками МОЗ взято участь в розробленні професійного стандарту «Протезист-ортезист».

Крім того, МОЗ розроблено проєкт наказу МОЗ «Про затвердження Переліку спеціалізацій підготовки здобувачів вищої освіти ступеня магістра за спеціальністю 224 «Технології медичної діагностики та лікування».

МОЗ на 2024 рік надано пропозиції до Мінекономіки збільшити обсяг державного замовлення на підготовку фахівців у закладах вищої освіти у порівнянні з кількістю вступників бюджетної форми навчання у 2023 році, зокрема за спеціальностями: 227 «Терапія та реабілітація» (бакалавр) збільшено на 14 %, 227 «Терапія та реабілітація» (магістр) – на 25 %, 225 «Медична психологія» (магістр) – на 37,5 %.

Після отримання даних від Мінсоцполітики, МОЗ врахує надану інформацію та додатково підготує відповідні пропозиції до Мінекономіки щодо формування державного замовлення на підготовку протезистів-ортезистів на 2024 рік.

На сьогодні МОЗ спільно з Мінсоцполітики, МОН та Мінекономіки визначено модель підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації протезистів-ортезистів в системі вищої освіти України. Запроваджено посаду «протезист-ортезист» у закладах охорони здоров'я (наказ МОЗ від 29.11.2023 № 2034).

Паралельно розпочато роботу щодо визначення закладів вищої освіти для запровадження підготовки протезистів-ортезистів та розроблення освітніх програм, а також розроблення компонентів кваліфікаційного іспиту для атестації протезистів-ортезистів.

Міністерство освіти і науки України, розглянувши Звіт, затверджений рішенням Рахункової палати від 24 жовтня 2023 року № 23-1, повідомляє наступне.

Щодо **пункту 1.3.2** рекомендацій поінформовано, що Міністерство освіти і науки у співпраці з Міністерством соціальної політики, Міністерством охорони здоров'я, проєктом підтримки протезування в Україні Protez Hub, деякими закладами вищої освіти працюють над розвитком професій у сфері протезування.

Протезисти-ортезисти та їхні асистенти згідно міжнародного класифікатора професій та стандарту ISPO відносяться до клінічного персоналу. На теперішній час такі професії в Україні відсутні. Підготовка таких фахівців згідно Міжнародного стандартного класифікатора освіти здійснюється за освітніми програмами, що належать до спеціальності 224 «Технології медичної діагностики та лікування» та передбачають присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання.

МОЗ за погодження МОН підготовлено проєкт наказу «Про затвердження Переліку спеціалізацій підготовки здобувачів вищої освіти ступеня магістра за спеціальністю 224 «Технології медичної діагностики та лікування». Після його реєстрації в Міністерстві юстиції України буде ініційовано внесення змін до стандарту вищої освіти зі спеціальності 224 «Технології медичної діагностики та лікування» для визначення вимог до освітніх магістерських програм з протезування, ортезування. Виділення відповідної спеціалізації дозволить формування державного замовлення для цільової підготовки таких фахівців.

Для забезпечення можливості подальшого працевлаштування необхідно внесення клінічних професій протезист-ортезист та асистент протезиста-ортезиста до Класифікатора професій ДК 003:2010.

Освітні програм спеціальності «Технології медичної діагностики та лікування» відносяться до таких, що передбачають присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання. Відповідно, відкриття нових освітніх програм в межах спеціальності «Технології медичної діагностики та лікування» потребує ліцензування.

Міністерство освіти і науки відносить проблему розвитку кадрів у сфері протезування та ортезування до пріоритетних. Зокрема, на конкурс підготовлено та подано проєкт «Створення центрів дуальної освіти з біомедичної інженерії та ортопедичного протезування на базі ЗВО» із запитуваним бюджетом 1 млн. євро та строком реалізації проєкту 2025 рік.

Ліцензовано підготовку кваліфікованих робітників за професіями: взуттьовик з індивідуального пошиття взуття – ліцензійний обсяг 735 осіб у 16 закладах професійної (професійно-технічної) освіти; складальник верху взуття – ліцензійний обсяг 625 осіб у 13 закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

Мінсоцполітики на запит МОН надало інформацію щодо потреби 26 підприємств у 132 фахівцях із розроблення та виробництва сучасних протезів, ортезів. У 2023 році на навчання за державним замовленням за спеціальністю 163 «Біометрична інженерія» вступили 445 здобувачів.

Міністерство фінансів України поінформувало, що підтримує рекомендації Рахункової палати стосовно необхідності вжиття термінових заходів з усунення виявлених порушень і дотримання Міністерством соціальної політики України фінансово-бюджетної дисципліни під час витрачання бюджетних коштів, забезпечення ефективного управління бюджетними коштами, здійснення дієвого контролю за їх використанням, удосконалення законодавства тощо.

Крім того, з метою уникнення надалі порушень і нераціонального використання коштів Мінсоцполітики слід забезпечити ефективне управління бюджетними ресурсами, покращити фінансову дисципліну, дотримуватися вимог законодавства, посилити внутрішній контроль і забезпечувати ефективне та цільове використання коштів, здійснювати системний аналіз планування і використання коштів з оцінкою можливих ризиків та визначенням варіантів їх уникнення, вжити заходів з удосконалення системи забезпечення окремих категорій населення технічними й іншими засобами реабілітації, ефективного функціонування централізованого банку даних з проблем інвалідності, систематично здійснювати перевірку, моніторинг та аналіз використання бюджетних коштів тощо.

Міністерство молоді та спорту України повідомило, що за бюджетними програмами Мінмолодьспорту, зокрема за КПКВК 3401110 «Розвиток спорту серед осіб з інвалідністю та їх фізкультурно-спортивна реабілітація», видатки на

придбання та проведення ремонту технічних та інших засобів реабілітації для окремих категорій населення не здійснюються.

Міністерство у справах ветеранів України повідомило про відсутність пропозицій до проекту рекомендацій.

Фонд соціального захисту осіб з інвалідністю на виконання **пункту 3** рекомендацій зазначив, що було проведено роз'яснювальну нараду з територіальними відділеннями Фонду, надано рекомендації щодо усунення наданих Рахунковою палатою зауважень. Надіслано відповідні листи до підприємств, які здійснюють забезпечення осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення допоміжними засобами реабілітації за державні кошти та до територіальних відділень Фонду з дорученням вжити заходи щодо усунення наслідків порушень і недоліків, установлених за результатами аудиту, а саме:

посилити контроль за вчасним складанням первинних документів та відображенням господарських операцій в облікових регістрах того звітного періоду, в якому вони здійснювались;

не допускати випадків включення до складу видатків на збут та адміністративних витрат видатків на оплату послуг з комерційного представництва та освітніх послуг, а також їх оплати;

припинити практику надання підприємствами послуг з первинного протезування без проведення належного комплексу реабілітаційних заходів;

посилити контроль за своєчасністю укладання та виконання договорів з ремонту засобів реабілітації.

З метою врегулювання зазначених питань та удосконалення системи забезпечення осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення допоміжними засобами реабілітації Фонд надав Мінсоцполітики свої пропозиції щодо змін Порядку забезпечення допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації) осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення і виплати грошової компенсації вартості за самостійно придбані такі засоби, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 05 квітня 2012 року №321 (зі змінами).

З метою вирішення найбільш актуальних питань по забезпеченню учасників бойових дій виробами підвищеної функціональності за новітніми технологіями та технологіями виготовлення, які відсутні в Україні, та/або спеціальними виробами для занять спортом, постановою Кабінету Міністрів України від 13.10.2023 № 1084 внесено зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2014 р. № 518”.

Учасники бойових дій, які мають ампутацію однієї нижньої кінцівки отримали право на грошову допомогу на протезування та/або ортезування кінцівки виробами підвищеної функціональності за новітніми технологіями та технологіями виготовлення, які відсутні в Україні, та/або спеціальними виробами для занять спортом відповідно до Порядку протезування та ортезування виробами підвищеної функціональності за новітніми технологіями

та технологіями виготовлення, які відсутні в Україні, та/або спеціальними виробами для занять спортом окремих категорій громадян, які втратили функціональні можливості кінцівки або кінцівок.

Прийнятими змінами від 13.10.2023 № 1084, вітчизняним протезно-ортопедичним підприємствам, які включені Держлікслужбою до Реєстру осіб, відповідальних за введення медичних виробів, активних медичних виробів, які імплантують, та медичних виробів для діагностики *in vitro* в обіг, надано право здійснювати протезування та/або ортезування учасників бойових дій виробами підвищеної функціональності за новітніми технологіями та/або спеціальними виробами для занять спортом, заміну приймальної гільзи (куксоприймача), післягарантійний ремонт таких виробів.

Закарпатська обласна військова адміністрація поінформувала, що по області встановлено не повернення ТЗР до районних та міських управлінь (департаментів) соціального захисту населення строк експлуатації яких не закінчився членами сімей осіб з інвалідністю, іншою особою (осіб які померли) в кількості 71 одиниця у сумі 6 904 35 гривень за період з 01.01.2019 по 31.12.2022.

Зазначене стало можливим також через не врегулювання механізму повернення ТЗР членами сім'ї померлої особи.

Управліннями соціального захисту населення були направлені листи-прохання до сільських рад щодо інформування родичів померлих осіб, про необхідність повернення ТЗР до УПСЗН. Також, проведена робота щодо усунення виявлених порушень та вжиті дієві заходи для недопущення їх в подальшому.

Одеська обласна військова адміністрація поінформувала, що з метою усунення порушень, виявлених під час проведення державного фінансового аудиту, Департамент соціальної та сімейної політики обласної державної адміністрації доручив структурним підрозділам соціального захисту населення районних державних адміністрацій проаналізувати стан забезпечення повернення засобів реабілітації (строк експлуатації яких не закінчився та які підлягали поверненню) у зв'язку зі смертю осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення та посилити контроль за реалізацією нормативно-правових актів у сфері забезпечення окремих категорій населення допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації) у межах компетенції.

В усіх рай (міськ) управліннях соціального захисту населення (далі – управління) створено постійно діючі комісії по поверненню та списанню технічних засобів реабілітації (далі – комісії).

Комісіями проводиться інвентаризація залишків ТЗР, які обліковуються у складах/приміщеннях управлінь, визначається придатність або непридатність повернутих технічних та інших засобів реабілітації для подальшого використання, доцільності чи недоцільності їх відновлення з метою подальшого використання, здійснюються огляди повернутих ТЗР та складаються відповідні

висновки, за результатами яких приймаються рішення щодо списання морально застарілих, пошкоджених та непридатних до використання засобів.

Здійснено аналіз кількості допоміжних засобів реабілітації, які знаходяться на зберіганні в управліннях, і можуть бути запропоновані до забезпечення окремих категорій населення і є придатними для подальшого використання.

Так, на 01.09.2023 на обліку управлінь перебувало 1643 од. допоміжних засобів реабілітації, з них 466 засобів можуть бути запропоновані для забезпечення окремих категорій населення і 1177 засобів непридатні для подальшого використання.

Департаментом соціальної та сімейної політики обласної державної адміністрації вживаються заходи щодо усунення порушень в частині повернення законними представниками осіб з інвалідністю і дітей з інвалідністю, членами сім'ї осіб з інвалідністю засобів реабілітації, які підлягали поверненню у 2019-2022 роках.

Так, аналіз свідчить, що:

- 700 од. на загальну суму 10532552,0 грн підлягали поверненню;

- 487 од. на загальну суму 7580500,0 грн добровільно повернуто;

- 146 од. на загальну суму 2023100,0 грн, щодо яких вживаються заходи для їх повернення;

- 196 од. на загальну суму 2941082,0 грн, щодо яких передано матеріали до територіального відділення Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю для їх повернення у судовому порядку.

Також поінформовано, що значною проблемою є відсутність у населених пунктах сервісних центрів обслуговування ТЗР, які потребують ремонту.

Порядком не визначено механізм оприбуткування ТЗР, які були в користуванні померлої особи та строк експлуатації яких не закінчився, та механізм проведення амортизації технічних засобів реабілітації, які були у вжитку.

Приміщень для зберігання повернутих засобів реабілітації в управліннях майже немає.

Технічних та матеріальних можливостей щодо повернення ТЗР з місця їх зберігання (у членів сім'ї та законних представників померлих осіб) в управліннях немає.

Також, відсутні спеціалісти, які б могли надати кваліфікований висновок придатності або не придатні (доцільність ремонту) ТЗР.

З метою поліпшення стану забезпечення допоміжними засобами реабілітації (технічними та іншими засобами реабілітації) Одеською обласною військовою адміністрацією запропоновано:

- внести зміни до нормативно-правових актів щодо визначення, що ТЗР, строк експлуатації яких не закінчився та які підлягають поверненню або несумісні засоби, необхідно направляти до тих підприємств, які забезпечували дану особу, в зв'язку з відсутністю в органах соціального захисту населення складських приміщень для зберігання засобів реабілітації та відсутністю на

території спеціалістів, які б могли надати кваліфікований висновок придатності або непридатності (доцільність ремонту) ТЗР;

- внести зміни до Порядку, а саме при поданні заяви для забезпечення ТЗР особа з інвалідністю подає інформацію про члена сім'ї (поручитель), за її згодою, який буде відповідати за зберігання та повернення ТЗР;

- Порядком повернення та списання технічних та інших засобів реабілітації, затвердженим Наказом № 1138, визначено органи соціального захисту населення для повернення виданих безоплатно технічних та інших засобів реабілітації, строк експлуатації яких не закінчився, членами сім'ї особи з інвалідністю, дитини з інвалідністю чи інших окремих категорій населення у разі їхньої смерті та інших причин і списання повернутих ТЗР у разі неможливості їх подальшого використання. Необхідно внести зміни у Порядок, а саме визначити територіальне відділення Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю України відповідальним за повернення ТЗР.

Київська обласна військова адміністрація проаналізувавши Звіт, а також під час взаємодії з структурними підрозділами соціального захисту населення Київської області щодо забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення, поінформувала, що встановлено низку проблемних питань, а саме: щодо нормативно-правових, технічних, організаційних проблем при забезпеченні ТЗР осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення.

Наразі Київська обласна військова адміністрація, в межах повноважень, буде опрацьовувати вищезазначені питання та вживати заходи для усунення виявлених порушень і недопущення їх надалі. Також листами департаменту соціального захисту населення Київської обласної державної адміністрації була надана інформація щодо використання коштів державного бюджету для забезпечення окремих категорій населення технічними та іншими засобами реабілітації Територіальному управлінню Рахункової палати по м. Києву, Київській та Чернігівській областях.

Київська міська військова адміністрація зазначила, що у порядку інформування районним в місті Києві управлінням соціального захисту населення доведено до відома Звіт про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на забезпечення окремих категорій населення технічними та іншими засобами реабілітації, з метою вжиття дієвих заходів щодо невідкладного повернення, у разі смерті осіб з інвалідністю, технічних та інших засобів реабілітації, строк експлуатації яких не закінчився, та забезпечення облаштування спеціальних приміщень для зберігання повернених технічних та інших засобів реабілітації.

Вінницька обласна військова адміністрація зокрема, поінформувала, що підтримує пропозицію Конгресу місцевих та регіональних влад при Президентові України щодо включення пунктів прокату ТЗР в структуру кабінетів асистивних технологій реабілітаційних відділень при кластерних і надкластерних лікарнях.

Структурні підрозділи ОВА, а саме органи соціального захисту населення, проводять системну роботу по виправленню в ЦБІ помилок в особових картках, в частині виявлених дублів пільгових та пенсійних посвідчень.

Полтавська обласна військова адміністрація поінформувала, що органами соціального захисту населення проводиться системна робота щодо організації прийому документів на забезпечення засобами реабілітації, їх передачі до відділення Полтавського обласного відділення Фонду, забезпечення осіб з інвалідністю засобами реабілітації з числа повернутих.

Зауваження та рекомендації Рахункової палати України, висловлені під час перевірки відділення Фонду, взяті до уваги та використовуються в подальшій роботі.

Дніпропетровська обласна військова адміністрація поінформувала, що у період з 01.01.2019 по 01.06.2021 управління та сервісні центри частково організовували повернення ТЗР, якими були забезпечені одинокі особи з інвалідністю та інші особи, що померли. Також, зазначили, що Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю надіслано інформацію, стосовно кількості ТЗР, до яких вживаються заходи щодо їх повернення законними представниками осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю засобів реабілітації, членами сім'ї осіб з інвалідністю, які підлягали поверненню у 2019 – 2022 роках.

Львівська обласна військова адміністрація поінформувала, що вказані рекомендації Рахункової палати взято до відома та врахування в роботі.

Уповноважений Верховної Ради з прав людини розглянувши рішення Рахункової палати від 24 жовтня 2023 року № 23-1 та Звіт надав додатково свої пропозиції до рекомендацій:

1. Міністерству соціальної політики України, Національній соціальній сервісній службі України та Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю:

- посилити контроль за організацією роботи із забезпечення осіб з інвалідністю ТЗР, а також ефективним використанням бюджетних коштів на зазначені цілі;

- посилити інформаційно-роз'яснювальну роботу щодо діючого механізму реалізації особами з інвалідністю права на отримання засобів реабілітації.

2. Міністерству соціальної політики України та Міністерству охорони здоров'я України опрацювати питання перегляду положень законодавства в частині забезпечення осіб з інвалідністю засобами реабілітації з урахуванням їх сумісності.

3. Міністерству соціальної політики України та Міністерству фінансів України опрацювати питання відновлення бюджетної програми щодо забезпечення осіб з інвалідністю автомобілями або іншого альтернативного варіанту.

Враховуючи вищезазначене та проведений аналіз поданої інформації, який свідчить про часткове виконання центральними органами виконавчої влади вказаних рекомендацій Рахункової палати України, Комітет **в и р і ш и в**:

I. Інформацію Рахункової палати України щодо ефективності використання коштів державного бюджету на забезпечення окремих категорій населення технічними та іншими засобами реабілітації взяти до відома та **рекомендувати:**

1. Кабінету Міністрів України:

невідкладно розглянути питання щодо затвердження плану заходів, які необхідно здійснити Кабінету Міністрів України, Міністерству соціальної політики України, Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю та іншим центральним органам виконавчої влади щодо усунення усіх недоліків забезпечення окремих категорій населення ТЗР, у тому числі тих, що зазначені у Звіті Рахункової палати;

вжити відповідних заходів щодо розвитку сфери протезування в Україні, забезпечивши впровадження і масштабування новітніх іноземних практик та технологій з протезування/ортезування учасників бойових дій, людей, постраждалих внаслідок військової агресії російської федерації проти України та осіб з інвалідністю;

розробити заходи стимулювання для впровадження повного циклу виробництва ТЗР з метою розвитку національної економіки та стимулювання розвитку вітчизняного виробництва;

опрацювати методологію оцінки ринку потреб у сфері протезування та забезпечити щорічне оприлюднення результатів такої оцінки.

2. Міністерству соціальної політики України:

прискорити приведення положення Порядку № 671 у відповідність зі статтею 26 Закону „Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні” № 2961 та Порядком № 321;

внести зміни до форми звіту про забезпечення осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення технічними та іншими засобами реабілітації (форма № 7) та інструкції щодо її складання з урахуванням положень Порядку № 321;

організувати контроль за проведенням моніторингу забезпечення ТЗР (щодо анкетування осіб з інвалідністю та проведення огляду ТЗР у частині використання вузлів, які б відповідали ступеню функціональної можливості особи з інвалідністю) відповідно до Порядку моніторингу № 873;

забезпечити вжиття Фондом й ОСЗН дієвих заходів щодо невідкладного повернення ТЗР, строк експлуатації яких не закінчився, у разі смерті осіб з інвалідністю, з урахуванням кращого досвіду з цих питань провідних країн світу;

запровадити пілотний проект щодо відкриття місцевих хабів зберігання, відновлення і використання повернутих ТЗР;

прискорити розробку форми звітування за бюджетною програмою КПКВК 2507110, на виконання пункту 7 Порядку використання коштів № 120;

визначити в Положенні про Робочу групу із формування граничних цін на ТЗР механізм обрання її членів та періодичність ротації складу;

визначити порядок дій уповноважених органів щодо відстеження обґрунтованої вартості засобів реабілітації за показником накладних витрат (у т. ч. витрат на збут);

переглянути нормативно – правове регулювання діючого механізму забезпечення окремих категорій населення ТЗР та за результатами надати пропозиції/проекти готових рішень щодо необхідності внесення відповідних змін до чинного законодавства.

3. Міністерству економіки України:

прискорити формування державного замовлення на 2024 рік на підготовку спеціалістів у протезно-ортопедичній сфері, релевантного об'єктивним потребам у профільних медичних, технічних та інших професіях і спеціальностях у сфері протезування та реабілітації;

вжити заходів до обмеження націнки на ТЗР, які імпортуються на митну територію України із звільненням від оподаткування та спрямовуються на забезпечення осіб з інвалідністю за кошти державного бюджету;

встановити рівень торгової націнки при забезпеченні осіб з інвалідністю ТЗР за рахунок коштів державного бюджету.

4. Міністерству охорони здоров'я України спільно з Міністерством економіки України та Міністерством освіти і науки України:

забезпечити розроблення програми підготовки спеціалістів протезно-ортопедичної сфери в системах професійно-технічної та вищої освіти України;

налагодити роботу з перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів у напрямі протезування та реабілітації, у тому числі у форматі онлайн;

запровадити систему оцінки кваліфікації протезистів.

5. Міністерству соціальної політики України, Національній соціальній сервісній службі України та Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю:

посилити контроль за організацією роботи із забезпечення осіб з інвалідністю ТЗР, а також ефективним використанням бюджетних коштів на зазначені цілі;

посилити інформаційно-роз'яснювальну роботу щодо діючого механізму реалізації особами з інвалідністю права на отримання засобів реабілітації.

6. Міністерству соціальної політики України та Міністерству охорони здоров'я України опрацювати питання перегляду положень законодавства в частині забезпечення осіб з інвалідністю засобами реабілітації з урахуванням їх сумісності.

7. Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю:

вжити заходів щодо усунення наслідків порушень і недоліків, установлених за результатами аудиту:

посилити контроль за своєчасністю укладання та виконання договорів з ремонту засобів реабілітації;

посилити контроль за вчасним складанням первинних документів та відображенням господарських операцій в облікових регістрах того звітного періоду, в якому вони здійснювались;

не допускати випадків включення до складу видатків на збут та адміністративних витрат видатків на оплату послуг з комерційного представництва та освітніх послуг, а також їх оплати;

припинити практику надання підприємствами послуг з первинного протезування без проведення належного комплексу реабілітаційних заходів.

II. Кабінету Міністрів України, Міністерству соціальної політики України, Міністерству економіки України, Міністерству охорони здоров'я України, Міністерству освіти і науки України, Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю, Національній соціальній сервісній службі України проінформувати Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів в термін до **1 серпня 2024 року** про виконання даного рішення.

Голова Комітету

Г. ТРЕТЬЯКОВА

Даниленко Галина 2554667

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Третякова Галина Миколаївна
Сертифікат: 26B2648ADD3032E1040000002E093100B14AAE00
Дійсний до: 20.12.2024 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
04-30/4-2024/98400 від 03.05.2024

1555826